

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Vierde GS-brief aan PS - Stand van zaken volledige schadeloosstelling in Natuurnetwerk Nederland.

Geachte Statenleden,

Op 6 maart 2024 heeft u besloten om volledige schadeloosstelling (VSS) als extra instrument in te zetten in zeven gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Zuid-Holland. Daarmee ontstaat de mogelijkheid de volledige schade te vergoeden aan grondeigenaren als zij de wens hebben hun grond te verkopen aan de provincie. De provincie kan hier vervolgens natuur inrichten [dossiernummer PZH-2024-847218643, Statenbesluit 7634]. Uw Staten hebben ook motie 1353 aangenomen waarin Gedeputeerde Staten zijn opgedragen om 'zo mogelijk uitsluitend in te zetten op zelfrealisatie en grondruil, en om een zorgvuldig realisatieproces, samen met betrokkenen en met gebruikmaking van gebiedskennis'. Wij hebben toegezegd u twee keer per jaar te informeren over de invulling van deze motie. Hierbij treft u de vierde stand van zaken aan over de periode oktober 2025 t/m februari 2026.

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:

- Voor de Binnenduintrand Goeree en Groene Waterparel zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd voor omwonenden en belangstellenden;
- Er zijn vier natuurinrichtingsplannen (NIP) in ontwikkeling;
- Negen basisnatuurplannen (BNP) zijn afgerond, deze eigenaren hebben nog geen besluit genomen om door te gaan naar de volgende fase: NIP;
- Acht basisnatuurplannen zijn in ontwikkeling.

Binnen NNN wordt aan een grote diversiteit van projecten gewerkt. In deze stand-van-zakenbrief rapporteren we, conform toezegging, specifiek over de voortgang van motie 1353¹ binnen de zeven gebieden zoals die zijn benoemd in het VSS-besluit uit 2024. Dit zijn:

¹ De commissie heeft op 17 november 2024 aangegeven - nav de eerste stand van zaken brief – motie 1353 nog niet als afgedaan te beschouwen.

- Gemeente Goeree-Overflakkee
 - Binnenduinrand Goeree
 - Slikken van Flakkee
 - Westplaat Buitengronden
- Gemeente Molenlanden: polder Nieuw-Lekkerland (ook bekend als Hoge Boezems Kinderdijk)
- Gemeente Alblasterdam: polder Blokweer
- Gemeente Voorne aan Zee: (polder) Schapengors
- Gemeente Zuidplas: Groene Waterparel

Zelfrealisatie

Er zijn de afgelopen maanden met alle eigenaren, die bij ons hebben aangegeven dat zij open staan voor samenwerking middels zelfrealisatie, één of meerdere gesprekken gevoerd. Ruil en verkoop zijn bespreekbaar wanneer de eigenaren hierover in gesprek willen gaan. Deze gesprekken zijn op verzoek van de eigenaren vertrouwelijk. Daarom bevat deze brief geen informatie die herleidbaar is naar individuen/ gebiedsniveau. In de bijlage worden de verschillende stappen van het zelfrealisatieproces toegelicht.

Waar staan we?

De inzet op een groot aantal mogelijke zelfrealisatoren is arbeidsintensief. Dat komt omdat er vaak meerdere gesprekken nodig zijn over concept Basisnatuurplannen (BNP) (vaak op locatie). Daarbij komen ook zogenaamde maatwerkvraagstukken naar voren. Voorbeelden hiervan kunnen zijn: hoe wordt omgegaan met aanwezige hobbydieren op een perceel in relatie tot de beoogde natuurdoelen in het gebied? Welke flexibiliteit is er mogelijk ten aanzien van de beoogde natuurdoeltypen op een perceel? Wat betekent het nieuwe beheerregime voor een eigenaar?

Over dit soort vragen is meestal intern afstemming nodig en het vraagt ook vaak vervolggesprekken met een potentiële zelfrealisator. We zoeken in dit proces naar maatwerkmogelijkheden en bewaken daarbij het behalen van de natuurdoelen.

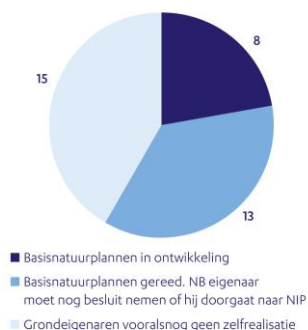
Eind augustus 2025 waren voor in totaal 17 eigenaren BNP's in ontwikkeling dan wel gereed. Indien een eigenaar akkoord is met het BNP wordt deze definitief gemaakt en start de volgende fase: het Natuurinrichtingsplan (NIP).

Het totaal aantal zelfrealisatoren is in het afgelopen half jaar gelijk gebleven. Wel hebben de eerste vier eigenaren de stap gezet naar het opstellen van een NIP. De verwachting is dat meer eigenaren de komende periode deze stap zetten.

Grondeigenaren en zelfrealisatie
februari 2025

Grondeigenaren en zelfrealisatie
augustus 2025

Grondeigenaren en zelfrealisatie
februari 2026

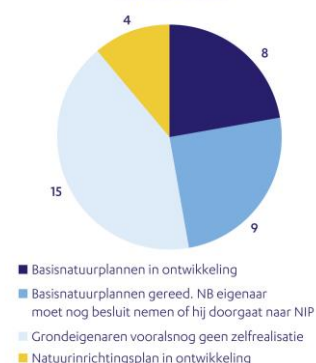

Diagram ontwikkeling zelfrealisatoren binnen VSS-gebieden: februari 2025 – augustus 2025 – februari 2026

We starten met een proef voor een zogenoemd 'NIP-light'. Dat betekent dat we - voor grondeigenaren met een relatief klein oppervlakte binnen het plangebied óf als er alleen sprake is van bijvoorbeeld het inrichten met kruiden- faunarijk grasland - verkennen of het BNP aangevuld met een raming en planning voldoende informatie bevat voor zowel het subsidietraject als de fase van uitvoering. De verwachting is dat een deel van de plannen daardoor eenvoudiger op te stellen wordt.

Verder zijn er circa 15 grondeigenaren, die hebben aangegeven (voorlopig) af te zien van de mogelijkheid tot zelfrealisatie. Wij blijven uiteraard met deze eigenaren in contact over mogelijkheden tot zelfrealisatie en verkoop.

Onderzoeken

Voor de gebieden voeren we bodemonderzoeken uit om goed inzicht te krijgen in de opbouw en kwaliteit van de bodem (denk aan mate van voedselrijkheid) in het gebied. Verder zijn op diverse locaties peilbuizen geplaatst om het grondwater te meten. Deze onderzoeken geven informatie over de haalbaarheid van de beoogde inrichting op perceelniveau. De onderzoeken kunnen ertoe leiden dat een andere inrichting op sommige locaties beter passend is en vormen daarmee waardevolle input voor de gesprekken met zelfrealisatoren. Archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd conform de archeologische verwachtingskaarten/ vereisten. Zo is voor het project Binnenduinrand Goeree uit bureauonderzoek gebleken dat veldonderzoek nodig is. Voor het projectgebied bestaat een hoge archeologische verwachting, omdat het in de IJzertijd en Romeinse Tijd aantoonbaar bewoond is geweest. In de omgeving zijn resten van een havenplaats met pakhuizen, beschoeiingen en zgn. geïmporteerde vondsten aangetroffen.

Rapport 'Nieuwe natuur in de polder: tussen zelfrealisatie en onteigening'

Wageningen University & Research heeft een evaluatie uitgevoerd van resultaten en beleving van grondinstrumenten voor natuurrealisatie in de Krimpenerwaard. Uw Staten zijn hierover op 20 januari jl. geïnformeerd (PZH-2026-885306411). Hierin hebben wij onder meer aangegeven dat binnen de VSS-gebieden zelfrealisatoren individueel worden begeleid door vaste aanspreekpunten, worden ondersteund in hun (subsidie)processtappen en wordt de mogelijkheid geboden voor inzet van onafhankelijk adviseurs. Wanneer dat aan de orde zou zijn, dan wordt een

beroep gedaan op bemiddeling of een vertrouwenspersoon, één van de aanbevelingen in dit rapport. Dit is op dit moment niet aan de orde.

Benaderbaar en op maat advies

In de vorige brief hebben we verteld over de inspiratiesessies en excursies die we in het voorjaar 2025 hebben georganiseerd voor bewoners van de Binnenduintrand Goeree en Schapengors.

Naast een voorbeeld stappenplan, keukentafelgesprekken, inloopbijeenkomsten, inspiratiesessies en excursies, lopen er pilots met een 'spreekuur' voor grondeigenaren. Hiermee zorgen we voor een laagdrempelige mogelijkheid om persoonlijk vragen te stellen aan vertegenwoordigers van de provincie en experts. Bijvoorbeeld een bodemkundige die een toelichting geeft op de resultaten van bodemonderzoek. Of de ecooloog die aanvullende vragen beantwoordt van een eigenaar over inrichting van zijn perceel en beheer. Het streven is dat in de toekomst eigenaren ook bij de provincie terecht kunnen met (procedurele) vragen over bijvoorbeeld hun subsidieaanvraag. Bovendien wordt er een start gemaakt met een informeel lokaal netwerk waarin kennisopbouw en -uitwisseling kan plaatsvinden.

Informatiebijeenkomsten en participatiemogelijkheden

De afgelopen periode zijn er voor verschillende projectgebieden een aantal informatiebijeenkomsten georganiseerd:

- Op 2 december 2025 is het schetsontwerp Binnenduintrand Goeree gepresenteerd aan de directe omgeving en belangstellenden. Tijdens de bijeenkomst en via de website was het mogelijk om te reageren en suggesties mee te geven.
- Agrarische ondernemers en de provincie verdiepten zich samen in de mogelijkheden tot 'agrarisch medegebruik' binnen het voorgestelde schetsontwerp Binnenduintrand Goeree. Dit deden zij in een interactieve sessie onder leiding van een agrarisch adviesbureau (2 december 2025).
- Enkele grondeigenaren in de Binnenduintrand maakten gebruik van een spreekuur, zij gingen in gesprek met experts op het gebied van ecologie, bodem en landschap.
- Op 15 oktober 2025 is het definitief ontwerp van het NNN-gebied Groene Waterparel gepresenteerd. Ook hier was het mogelijk om tijdens de bijeenkomst en via de website te reageren en suggesties mee te geven. Met het afronden van het definitief ontwerp start een nieuwe fase in dit gebied: de voorbereiding van de aanbesteding en vervolgens de inrichting van circa 2/3 van de gronden die in eigendom zijn van de provincie.
- Op 28 februari jl. is een presentatie gegeven aan de agrarische commissie van Voorne aan Zee over het gebied Schapengors.

Ruilgrond

Beschikking hebben over ruilgrond is een belangrijke sleutel om beweging te krijgen in een aantal gebieden. Zoals in de tweede rapportage is gemeld, is eind 2024 nabij het gebied 'Binnenduintrand Goeree' een boerderij met 57ha agrarische grond aangekocht. Hiermee is er perspectief voor agrariërs die nu binnen de NNN-begrenzing van het gebied Binnenduintrand Goeree liggen om gronden te ruilen. Om dit proces te begeleiden is in de

tweede helft van 2025 een specialist op het gebied van kavelruil gestart met gesprekken met potentiële belangstellenden voor een ruiling. Deze gesprekken lopen door in 2026.

Aankoop met volledige schadeloosstelling (VSS)

Sinds het VSS-besluit is genomen door Provinciale Staten zijn een aantal percelen minnelijk verworven. Dit betekent dat dit vrijwillig en in overleg met de grondeigenaren is gebeurd. In de periode oktober 2025-februari 2026 zijn geen percelen aangekocht (vorige periode was dit 25 ha). Er loopt nog een beperkt aantal aankooptrajecten.

Gebruikmaken van gebiedskennis

We zetten de contacten met gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en lokale organisaties voort. Met hun ervaring en gebiedskennis versterken we onze plannen en ontwerpen.

Ook uit de gesprekken met grondeigenaren komen nog steeds belangrijke inzichten over bijvoorbeeld specifieke kenmerken van het perceel en/of gebied, over historisch gebruik en andere aandachtspunten waar wij in de verdere planvorming rekening mee kunnen houden. Gebiedskennis vinden we ook bij grondeigenaren buiten het projectgebied die al eerder het zelfrealisatietraject doorliepen. Met name op de Kop van Goeree hebben we enkele grondeigenaren bereid gevonden om informeel hun opgedane ervaringen te delen met anderen.

Verder spraken we de afgelopen tijd met o.a. een aantal lokale afdelingen van LTO, KNNV, IVN, Stichting Duinbehoud en Natuur en Landschap Goeree Overflakkee (NLGO).

Vervolgstappen 2026

- We blijven in gesprek met de grondeigenaren. Het doel hiervan is: zorgen dat iedereen een weloverwogen keuze kan maken – en maakt – voor de eigen toekomst. We hebben inmiddels voor alle VSS-gebieden een beeld van de wensen van eigenaren. Met eigenaren die interesse hebben in zelfrealisatie, werken we verder aan het basisnatuurplan voor hun perceel en vervolgens aan natuurinrichtingsplannen. Met de overige eigenaren blijven we zoals gezegd in contact in het geval er een opening ontstaat voor zelfrealisatie of eventueel verkoop.
- In de aanloop naar een subsidieaanvraag maken we – indien wenselijk – vroeg in het proces een inschatting van de waarde van de mogelijke afwaardering van gronden. Dit zijn geen officiële taxaties. Die voeren we uit bij de vervolgstap als er daadwerkelijk een subsidieaanvraag is ingediend.
- Zodra de inrichtingsplannen voor het totale gebied concreet genoeg zijn, betrekken we de bredere omgeving bij de plannen. Formele inspraakmomenten maken onderdeel uit van de procedure voor de wijziging van het omgevingsplan, dan wel het projectbesluit.

Planning

De gesprekken met zelfrealisatoren lopen als een rode draad door de VSS-projecten. Daarnaast vinden er (vervolg)onderzoeken plaats en worden verschillende ontwerpstappen doorlopen. Ook zijn we in gesprek met gemeenten over de wijziging van de functie van de grond naar natuur via het omgevingsplan of nemen we indien nodig een projectbesluit.

Activiteit	Periode	Rol PS
Voortzetten minnelijk overleg op basis van VSS	2025/ 2026	Informerend via VSS-brief
Opstellen inrichtingsplan per gebied	Deze activiteit loopt door in 2026. Deze plannen worden steeds verder verfijnd (van schets- naar voorlopig naar definitief ontwerp).	Geen rol PS
Procedure omgevingsplan (gemeenteraad)/ projectbesluit (Gedeputeerde Staten)	Start 2025 en doorlopend tot en met beoogde vaststelling in 2027. Hierna is het mogelijk dat een beroepsprocedure bij Raad van State volgt.	Informerend/ Controlerend via LTA- Omgevingsbeleid in geval van projectbesluiten
Vorbereiden aanbesteden, realisatie, verkrijgen vergunningen voor gebieden die PZH zelf inricht.	Afhankelijk van voortgang ruimtelijke ordeningstraject, evt. beroepsprocedure Raad van State en mate van zelfrealisatie/ minnelijke verwerving: periode 2026/ 2027. Inrichting van een deel van de gebieden vindt plaats na 2027.	Geen rol PS
Eventueel voorbereiding onteigeningsbeschikking (Provinciale Staten) als ultimium remedium	De huidige werkwijze is gericht op minnelijke overeenstemming, maar wel 'onteigeningsproof'. Indien er geen beroepsprocedure bij de Raad van State volgt, kan onteigeningstraject in 2028/2029 worden afgerond (doorlooptijd circa 2-3 jaar).	Besluitvormend

Afdoening toezegging [LG2024.003]

In de commissie landelijk gebied van 28 februari 2024 is toegezegd dat in deze zeven VSS-gebieden geen stikstofgevoelige natuur met externe werking wordt aangelegd [LG2024.003]. Deze toezegging blijkt niet formeel te zijn afgedaan. Hierbij bevestigen wij daarom formeel deze toezegging. Dit houdt in dat er geen natuur wordt aangelegd waarvan de depositiewaarde van stikstof lager is dan de achtergronddepositie vanuit de lucht.

Wij zullen u halfjaarlijks blijven informeren over de voortgang rond het VSS-besluit.
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen

Bijlagen

1. Toelichting stappen zelfrealisatieproces